

LUMINA

FOAIE RELIGIOASĂ-CULTURALĂ PENTRU POPOR

ABONAMENTUL:

Pe an: 12 coroane
Pe 6 luni: 6 „
Pe 3 luni: 3 „
Un număr 24 bani

APARE JOIA

REDACTOR:
Dr CORNEL CORNEAN

REDACTIA ȘI ADMINISTR.: Strada Timișorii Nr. 59.

TELEFON Nr. 30.

INSERTIUNILE SE SOCOTESC AMĂSURAT TARIFEI
MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Lacrima noastră pentru Gheorghe Coșbuc

În rândul durerilor mute ce înțepă fără de vaiet și fără de tâng inimile noastre uneori până la gătuire, vestea adormirii marelui nostru Gheorghe Coșbuc, ne-a stors, în sfârșit, întâia noastră lacrimă, lacrimă duioasă și alinătoare de multe.

Ne dăm seamă, ce mare preț au, cât de scumpe ne sunt chiar, în biata noastră viață, deatâteaori, lacrimile!... Suprema noastră jertfire, ce o aducem dârji în viforul de pârjol al zilelor cumplite și crunte în care ne zbatem, înfăptui-s'ar oare fără dănsese? Ce am face fără de ele și cum am împodobi atâtea movile și-atâtea cruci iubite.... fără lacrimi. Și, cum ne-am întări la răspântii, în așteptarea vremurilor ce nu vor să întârzie, de n'am avea lacrimi?....

Din aceste lacrimi inspirătoare de nădejdi și de viață dătătoare, precum a fost și întreaga operă a marelui artist, împletim azi cunună și jelim pe cel mai mare cântăreț și cărturar al neamului nostru, carele a fost Gheorghe Coșbuc.

Coborîtor din falnicii grănițeri din creierii munților năsăudeni, născut într'un sătuț și petrecându-și copilăria și tinereța printre țărani din cari a răsărit, el a știut să zugrăvească cu o artă și dragoste fără de asemănare toate chipurile și faldurile vieții sufletești a țaranului nostru: bucuriile și durerile lui, dragostea și ura sa, înălțându-se sub acest raport la culmi neatinse de nimeni încă în ogorul literaturii neamului nostru. Iar zbuciumările naive și viguroase din sufletul

fetei dela sat din clipa plămădirii până la durerea zguduitoare a dragostei frânte și învinse, — prinse neperitor cu mare putere de artist unic în »Cântecul fusului«, »La oglindă«, »Pe lângă boi« și în »Dragoste învrăjbită«, — vor rămânea deapaurii cea mai scumpă moștenire ce a putut-o lăsa neamului său, pe care l-a iubit și l-a slujit cum nimeni altul, și, în acelaș timp mărgeanul de cel mai înalt preț al cununii sale de mare poet român!

Pe lângă această fulgerătoare putere de a smulge notele atât de omenești și atât de intime din sufletul țaranului nostru, Coșbuc rămâne până azi cel mai strălucit măestru întru zugrăvirea cu slove — congenial cu el este numai N. Grigorescu în colori — a firii ce încunjură și în mijlocul căreia se desfășură atât de luminos și atât de feeric viața neamului nostru dela țară! Nici odinioară poezia fără de păreche a câmpiilor, a țarinilor noastre, idila codrilor noștri, farmecul nopților de vară, iarna, vara și seara satului românesc, ca și cinstita muncă țărănească cu nunta și moartea dela țară, n'au aflat un interpret mai cald, mai sincer, mai devotat și mai neîntrecut ca Coșbuc. »Nunta Zamfirei«, »Moartea lui Fulger«, Noaptea de vară« vor rămânea cele mai grandioase din pânzele sale literare!

Supremul duioșiei omenești în care clocotește durerea tăcută, trece prin prizma sufletului marelui poet, când scrie: »Mama« și »O scrisoare dela Muselim-Selo«, și durerea țaranului stors izbucnește ca un uragan în »Noi

vrem pământ«, poezie scrisă cu lacrimi și cu sânge.

La urmă tâlmăcirile în vers unic românesc din clasicii latini ca și a umanistului cel mai mare poet al Italiei Dante Alighieri, tâlcuiri din literatura sanscrită, cărțile scrise pentru popor, trâmbițând pentru toate vremurile vitejia brațelor românești, sunt tot atâtea mărturii, că în Tine, mare poet român, neamul nostru jelește și pe cel mai mare cărturar al său!

Lăcrimăm în fața marelui Tău mormânt, scump adormit, nu înfrânți, nici zdrobiți, ci vânjoși și întineriți totdeauna de fermecătoarea slovă a graiului Tău atât de dulce și atât de frumos!

Flamura durerii noastre să fâlăie până la voi bisericuțelor, codrilor, țarinilor, pâraielor, satelor și cătunelor noastre, până la voi flăcăilor și fetelor, și jeliți-l, ridicându-i altare de iubire în inimile voastre, căci pentru voi a trăit, și cine altul vă va mai iubi ca dânsul?

Sus inimile!

Îmbrăcați-vă de sărbătoare! și veniți cu toții la marea îngropare!

Dr Cornel Cornean

În amintirea lui Gheorghe Coșbuc

Criticul Gherea-Dobrogeanu l-a numit foarte bine pe Coșbuc »poetul țărânimii«, căci întreagă opera sa, Coșbuc o închină numai și numai vieții sufletești a neamului din care s'a ridicat. Toate »aspectele vieții sufletești« ale acestuia sunt prinse într'un fel nu se poate mai

fericit. Cu o limbă ce te vrăjește prin mlădierea și muzicalitatea sa versurile curg ca un izvor fermecător, limpede și plin de fremătări dulci.

Ticna vieții patriarhale din satul românesc dela munte în cadrele eternelor frumuseți ale naturii, pe care a zugrăvit-o cu o rară măiestrie, se desprinde atât de luminos din fiecare pagină ce ne-a lăsat-o Coșbuc.

A făcut școală cu poezia sa, și Iosif, Maria Cioban, și alți tineri scriitori dela 1902 încoace, poartă așa de pregnant pecetea măiestrului în scrisul lor.

S'a născut la noi (1866) și moare la București unde îl adusesse Titu Maiorescu la 1890, după ce își întemeiasse deja acasă, în foaia „Tribunii“, în „Familia“ lui Vulcan și în „Amicul Familii“ o importantă reputație literară.

Și, când peste trei ani dela trecerea sa în țară, la 1893, scoate primul său volum: „Balade și Idile“, publicul românesc consideră acest fapt de un eveniment literar sărbătorind pe cântărețul biruinții pentru „concepția optimistă, dorul de viață și de luptă“.

Volumele se succed, și în scurt timp, poeziile răzlețite prin „Convorbiri literare“ și „Vatra“ lui Slavici, unde colaborase, alcătuiesc alte trei volume: „Fire de tort“, „Ziarul unui perde vară“ și „Cântece de vitejie“, cu aceeași direcție pronunțată a primului volum.

Din tinereța sa încă și-a arătat dragostea nețărnută pentru clasicii latini și lumea literară a fost formal obsedată la 1897, când Coșbuc tipărește „Eneida“ lui Vergil într'o strălucitoare versificare românească. Academia română îl și încunună cu acest prilej, acordându-i marele premiu Năsturel.

Tălmăcirile din literaturi străine urmează cu „Comedia divină“ a lui Dante în frunte, a cărei comentare, l-a preocupat pe poet până la moarte.

În grupări literare n'a luat parte, doar atunci, când în 1902, la cuvântul de caldă

chemare a bătrânului mag dela Câmpina, N. Grigorescu, — se decide totuși în tovărășie cu Vlahuță, de-a aduna în jurul său ceata prietenilor poetului Iosif, și cu acești visători a porni cea mai de seamă revistă literară, ce am avut-o noi Români: „Sămănătorul“.

Pentru scurt timp împreună cu I. Gorun (Al. Hodoș) ținuse cărma „Vieții literare“ mai apoi „și artistice“ a lui Ilarie Chendi.

În ultimele zile ale vieții sale, după mărturia profesorului A. (Leca) Morariu, lucrase la comentarea „Comediei divine“ a lui Dante, și poate și la revizuirea celor mai frumoase poezii inedite. Căci după o versiune literară, marele poet și-a păstrat cele mai bune din poeziile sale în saltarul său, încuiate, pentru ca neamului românesc să lese moștenire mărgăritarele creației sale artistice. Așteptăm cu nerăbdare înfăptuirea acestei versiuni, prezentându-se Coșbuc și după moartea sa mare, precum mare a fost în viață.

*

Ni-se răresc rândurile. Azi unul, mâine altul, loviți parcă ca de trăsnet ne părăsesc pe rând, cei mai buni pe care i-am avut, încât stăm înmărmuriți de golul ce ni-l lasă în urma lor, cu semnificativa și dureroasă întrebare, când și cu cine ni-se va întregi iarăș falangă?... Falanga mănuitoarelor de condei, cari, pe urma lui Eminescu, prin tot ce au scris, au știut să înalțe sufletul românesc la culmi nevisate încă, plămădind în noi încrederea în puterea de viață a neamului românesc.

Lung este pomelnicul nostru, și în câțiva ani numai petrecurăm la mormânt o imenză avere intelectuală, lipsa căreia se va resimți lungi șir de ani în ierarhia literelor române.

Caragiale, Delavrancea, bunul Iosif, prietenul delicat al florilor Anghel, blândul Gârleanu (Emilgar), P. Cerna, Nicu Gane, Ion Adam, învățătorul înțelept, și Ilarie Chendi, criticul impresionist atât de inteligent, sunt scumpii noș-

tri morți, amintirii cărora ne vom închină totdeauna cu venerație!

Iar Ție, bade Gheorghe, căci așa s'obicinuisse lumea literară de-a-l resfăta ultimul nostru venerabil salut!

Ba nu, mai avem o lacrimă să-Ți trimitem, dela acela pe care l-ai îmbrățișat și l-ai sărutat plângând în Joia sfintelor Patimi, în gara Bucureștilor, când îl trimiteai la drum . . . spre noi . . . și del noi pe frontul portocalelor . . . dela scriitorul bucovinean Leca Morariu. Sărutul Tău ni-l-a dat nouă, când îl petrecurăm cu flori de liliac și lacrimioare mâni, întingându-ne buzele lui revene încă de sărutul Tău, mare poet român!

Din sfânta Scriptură

„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru cel din ceriuri“. (Mattei c. 15, v. 16).

Dumineca slăbănogului

„În vremea aceea s'a suit Isus la Ierusalim și este în Ierusalim scaldătoarea oilor, care se cheamă evreiește Vitezda, cinci foisoare având. Întru acela zăcea multime multă de bolnavi, orbi, schiopi, uscați, așteptând mișcarea apei. Că înghețul Domnului la vreme se pogora în scaldătoare și turbura apa, și care intra întâi după turburarea apei, se făcea sănătos ori de ce boală era cuprins.“

Deci era acolo un om treizecișopt de ani având în boala sa. Pe acesta văzându-l Isus când, și cunoscând că iată multă vreme avea în boala sa, zis-a lui: Vrei să fii sănătos? Răspunsul lui bolnavul: Doamne, om nu am, că dacă s'ar turbură apa, să mă bage în scaldătoare; del până când merg eu, altul înaintea mea se coboară. Zis-a Isus lui: Scoală, ia patul tău și umblă. Și îndată s'a făcut sănătos omul, și și-a luat patul său, și umbla.

FOIȚA „LUMINEI“

Plecați cu smerenie peste groapa celui mai mare prieten al țaranului nostru, reproducem din cărțile: „Fire de tort“ și „Cântece de vitejie“ poeziile „Mama“ și „O scrisoare dela Muselim-Selo“, în cari, desigur, Coșbuc atinge culmea duiosiei omenești:

MAMA

În vaduri ape repezi curg
Și vuet dau în căle,
Iar plopii în umedul amurg
Doinesc eterna jale.
Pe malul apei se mpletesc
Cărări ce duc la moară —
Acolo, mamă, te zăresc
Pe tine într'o căscioară.

Tu torci. Pe vatra veche ard,
Pocnind din vreme 'n vreme,
Trei vreascuri rupte dintr'un gard,
Iar flacăra lor geme:
Clipește-abia din când în când
Cu stângerea 'n bătaie,
Lumini cu umbre-amestecând
Prin colțuri de odaie.

Cu tine două fete stau
Și torc în rând cu tine;
Sunt încă mici tată n'au —
Și Gheorghe nu mai vine.
Un basm cu pajuri și cu zmei
Începe acum o fată,
Tu taci ș'ascuți povestea ei
Și stai îngândurată.

Și firul tău se rupe des,
Căci gânduri te frământă,
Spui șoapte fără de 'nțeleș,
Și ochii tăi stau țintă,
Scapi fusul jos; nimic nu zici,
Când fusul se desfiră...
Te uiți la el și nu-l ridici,
Și fetele se miră.

...O, nu! Nu-i drept să te'ndoiești!
La geam tu sari deodată,
Prin noapte-afară lung privești —
„Ce vezi?“ întreab' o fată.
„Nimic... Mi s'a părut așa!“
Și jalea te răpune,
Și fiecare vorb'a ta
E plâns de 'ngropăciune.

Într'un târziu neridicând
De jos a ta privire:
„Eu simt că voi muri 'n curând
„Că nu-mi mai sunt în fire...
„Mai știu și eu la ce gândeam?
„Aveți și voi un frate...“

„Mi s'a părut c'aud la geam,
„Cu degetul cum bate.

„Dar n'a fost el!... Să-l văd venind,
„Aș mai trai o viață,
„E dus, și voi muri dorind
„Să-l văd odată 'n față.
„Așa vrea poate Dumnezeu,
„Așa mi-i datul sorții,
„Să n'am eu pe băiatul meu
„La cap în ceasul morții!“

Afară-i vânt și e 'norat,
Și noaptea e târzie;
Copilele ți s'au culcat —
Tu, inimă pustie,
Stai tot la vatră 'ncet plângând:
E dus și nu mai vine!
Ș'adormi târziu ca mine 'n gând,
Ca să visezi de mine!

O SCRISOARE DE LA MUSELIM-SELO

Maicuță dragă, cartea mea
Găsească-mi-te 'n pace!
Pe-aici e vânt și vreme grea,
Și-Anton al Anei zace
De patru luni, și-i slab și tras,
Să-l vezi că-ți vine plânsul,
Că numai oasele-au rămas
Și sufletul dintr'ansul.

Și era într-o zi Sâmbătă, și ziceau jidovii celui vindecat: Sâmbătă este, nu se cade ție să luie patul. Iară el a răspuns lor: Celce m'a făcut sănătos, acela mi-a zis: ia-ți patul tău și umblă. Deci l-au întrebat: Care este omul acela, și tu ai zis: ia-ți patul tău și umblă? Iar cel vindecat nu știa cine este, că Isus ieșise din poporul iudeu într-o noapte și a zis lui: Iată te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești, ca să nu fie ceva mai rău. Mers-a omul acela și a spus jidovilor, că Isus este care l'a făcut pe dânsul sănătos. (Ioan c. 5 v 1—15)

*

La sărbătorile jidovești se adună mulțime de popor din toate părțile la Ierusalim. Oile, ce aduceau oamenii pentru a fi jertfite la biserică din Ierusalim, le spălau preoții într-un lac, și pentru aceasta se numia scaldătoarea oilor. Și din această scaldătoare la o vreme anumită se tulbura prin o putere nevăzută, și atunci avea turburarea apei, se însănătoșea. De aceea era zisă acolo o casă cu 5 pridvoare, în care zăreau bolnavii ce așteptau turburarea apei. Casa aceasta se numia evreiește Vitezda, ceea-ce în-ramnă: casa îndurării, pentru că acolo se arăta bolnavilor îndurarea și bunătatea lui Dumnezeu.

Acolo, la Vitezda, a aflat Mântuitorul Cristos pe un om care era bolnav de 38 de ani, și a vindecat cu cuvântul său dumnezeiesc. Prin această vindecare a arătat Cristos, că apa din scaldătoare avea puterea sa tămăduitoare dela dânsul, ca dela Dumnezeu cel atotputernic; căci a făcut pe bolnav sănătos așa, ca și cum l-ar fi făcut apa din scaldătoare, când era turburată de inger.

Dela scaldătoarea oii omul vindecat a mers la biserică să mulțumească lui Dumnezeu pentru vindecarea sa. Acolo iarăși l-a întâlnit Cristos, care ca Dumnezeu și cunoscătorul inimilor, a știut păcatele ce le făcuse omul acesta în tinerețele sale, din cari păcate i-s'a tras și mila îndelungată, și de aceea i-a zis: „Iată te-ai făcut sănătos, de acum să nu mai greșești, ca să nu fie ție mai rău“.

Aceste cuvinte le grăiește Mântuitorul și stăzii, prin biserică sa, către tot creștinul. Fiecare creștin, care și-a întinat cu păcate sufletul

său curățit prin taina botezului, este ca bolnavul din evanghelie, care un șir lung de ani a purtat sarcina păcatelor sale. Pentru că creștinul păcătos să se poată curăți de păcatele ce le-a făcut după botez, a așezat Cristos taina pocăinții. Prin adevărata căință; prin mărturisirea păcatelor sale înaintea duhovnicului și prin rugăciunea dezlegării din partea preotului duhovnic, păcătosul primește iertarea păcatelor și curățirea sufletului său. După această curățire însă tot creștinul este dator a se feri de păcate, pentru că orice păcat greu este o rană dureroasă ce o facem lui Cristos, este o nouă răstignire a lui Cristos. Creștinul, care prin taina pocăinții a primit iertarea păcatelor sale, dar după aceea iarăși începe dela început șirul urât al fărădelegilor, este mai rău decât jidovii, cari au batjocorit și au pironit pe cruce pe Cristos. De aceea fiecăruia dintre noi ne grăiește Domnul cu blândețe cuvintele din evanghelie: „Iată te-ai făcut sănătos, de acum să numai greșești, ca să nu fie ție mai rău“.

P. B.

Știrile săptămânii

Închinăm acest număr al „LUMINII“ memoriei marelui poet G. COȘBUC ca un modest tribut de recunoștință, pentru serviciile pe cari le-a adus prin opera sa poetică culturii noastre românești.

Mersul războiului. Agenția telegrafică ungară ne comunică: Pe teritoriul Monte Corno dela frontul italian s'au desvoltat lupte locale, pe alocurea a fost foc puternic de artilerie. În Albania italienii și francezii au atacat pozițiile noastre de munte dintre râurile Osum și Devoli. Cu excepția câștigului de teren neînsemnat dela vest de Korca, pretutindeni am respins dușmanul. — Pe câmpul de luptă vestic a bombardat un monitor dușman portul Ostende, secerând din partea populației civile mai multe jertfe. — Pe fronturi s'a potențat focul artilerist numai pe vre-o câteva sectoare. Activitatea de recunoașteri s'a continuat mai departe. Din prilejul respingerii atacurilor mai puternice engleze, la nord de Scarpe și la Beaumont-Hammel, precum și cu ocaziunea întreprinderilor noastre executate cu succes la sud de Scarpe și la Beaumont-Hammel, precum și cu ocaziunea întreprinderilor noastre executate cu succes la sud de Arras, am făcut prizonieri. — Pe celelalte fronturi nu

a fost eveniment mai remarcabil. Ieri am pușcat 18 aeroplane dușmane și un balon captiv. — Subloc. Löwenhard a secerat a 22-a iar subloc. Vindisch a 21-a învingere aeriană.

Majestatea Sa regele nostru Carol dimpreună cu Majestatea Sa regina Zita au plecat la Sofia și Constantinopol, unde au fost primiți cu mare însuflețire.

Planurile lui Ludendorff. Primșeful cartierului german, generalul Ludendorff, pregătește — dupăcum scriu foile — un plan, cum se succedă ultimul atac însemnat al germanilor la frontul apusean cu zdrobirea totală a dușmanului.

Și Sinodul eparhial dela Arad și Sibiu s'a închis. La Arad s'a primit cu unanimitate propunerea comisiei speciale și astfel „Sinodul eparhial având convingerea, că actul ministerial, Nr. 4919/18“, — în care se pomenesc și următoarele: „evenimentele din timpul din urmă au provocat trebuința, ca statul ungar să-și exercite mai intensiv dreptul de suprema inspecțiune în adunările bisericii ortod. române“, spre care scop se încredințează cu reprezentarea dânsului comisari speciali, — „violetă drepturile autonome ale bisericii noastre garantate prin sfințele ei canoane și prin constituția patriei: a) amână ședințele sale și decretează a-se înainta o reprezentățiune către înaltul guvern, și în caz de lipsă prin guvern la Coroană, cerând revocarea acestei dispoziții jignitoare; b) autorizează prezidiul, ca pentru continuarea ședințelor acestei sesiuni să convoace membrii Sinodului când va afla pentru aceasta momentul potrivit; . . .“

La Sibiu s'a primit propunerea deputatului Dr Aurel Vlad, ca Sinodul să ceară înaltului guvern revocarea actului ministerial amintit, iar până la sosirea răspunsului Sinodul să-și întreprindă activitatea. Continuându-se cu toate acestea pertractarea obiectelor, majoritatea deputaților nu s'a mai prezentat la ședințe și fiind prezenți numai 13 deputați, Sinodul a trebuit să se închidă.

Moartea unui binefăcător. Comerciantul I. Săbădeanu din Brașov a lăsat prin testament o fundațiune de 100.000 cor., făcută pentru ajutorarea acelora, cari se pregătesc pentru cariera comercială sau industrială.

Distincție binemeritată. Bătrânul preot al Călnicului, Iosif Ieremia, care 50 ani a slujit cu credință și cu cinste la altarul Domnului, a fost distins din partea Prea Sfinției Sale părintelui episcop Miron cu brâu roșu. Felicităm pe bravi călniceni la distincția vrednicului lor păstor sufletesc. La mulți ani!

Comitatele ardelene și pacea cu România. Încheiându-se pacea cu România, comitatele ardelene își măresc astfel teritoriul:

Apoi, să știi c'a fost război
Și moarte-aici nu șagă:
Cădeau pe dealuri, dintre noi,
Ca frunza, mamă dragă.
Și-acolo 'n deal cum fulgera,
Un plumb simții că vine
Și n'avu loc, cât larg era,
Decât în piept la mine.

Mi-e bine-acum, și-așa socot
Că nu va trece luna
Și-oi fi scăpat de-aici de tot.
Dar vezi te rog de una:
Să nu mai faci cum ai făcut
S'aduni la tine satul
De veselă că ți-ai văzut
Acasă iar băiatul!

Să vezi pe-aici și ciungi și ologi!
Cristos să-i miluiască!
Tu mergi la popa 'n sat, să-l rogi
O slujbă să-mi cetească.
Puteri de vei fi având
De plată, vorba-i lasă
Că-i voi lucra o zi, ori când,
La 'ntorsul meu acasă.

Pe Nuțu vi-l lăsasem mic,
Cu creștetul cât masa —
O fi acum ștregar voinic
Și vă răstoarnă casa?

Făcutu-i-ați și lui la fel
Căciulă, cum am vrut-o?
Aveam o piele 'n pod, de miel,
Doar nu veți fi vândut-o?

Nevestei mele să-i mai spui
Să-mi cumpere o coasă,
Cea veche nu știu este-ori nu-i
Și-o fi acum și roasă
De când rugina scurmă 'n ea.
Să-mi văd, o dare-ar Sfântul,
Cum cade iarba 'n fața mea
Și-mi bate 'n plete vântul!

Ea lupte-se cum biet o ști,
C'asa ne dete soarta,
Că și noi ne-am luptat pe-aici
Cu greul și cu moartea;
Dar l-a ajuns și pe Harap
Blestemele și plânsul,
Că noi i ne-am ținut de cap
Și 'ntrarăm după dânsul.

Și i-am făcut, măicuță, vânt
L'am scos de tot din țară
Măcar stătea pe sub pământ
Și nu eșea pe-afară.

Și-am prins și pe 'mpăratul lor
Pe-Osman nebiruitul
Că-l împușcase 'ntr'un picior
Și-așa i-a fost sfârșitul.

Păi, ne ținea pe semne proști,
Să-și joace hopa-tropa,
Că nu putem să batem oști!
Dar poate taica popa
V'a spus de prin gazeturi tot —
El cum și-a dat juncanii?
Acum i-aș cupăra, să pot,
Dar nu mai am azi banii.

Mă doare 'n piept, dar nu să țip,
Și-așa mi-e dor de-acasă,
Și-aș vrea să plec, dar nu e chip
Că Vodă nu mă lasă.
Dar uite, nu e nu știu cât
O lună chinuită,
Și-o să te strâng de după gât
Măicuța mea iubită . . .

Așa mi-a spus Ion să-ți scriu,
Lubească-ți-l pământul!
Și-am tot lăsat, pân'a fost viu,
Și-mi țin acum cuvântul.
Să te mângăie Dumnezeu,
C'asa e la bătae —
Și-am scris această carte eu
Căprarul Nicolae.

Comitatul Sibiiului se mărește cu 964 km. □			
" Făgărașului " " 675 " "			
" Ciucului " " 576 " "			
" Treiscaunelor " " 462 " "			
" Brașovului " " 294 " "			

Eparhia Caransebeșului se sporește cu 4621 suflete. Prin rectificarea graniței dinspre România și Comitatul Căraș-Severin câștigă câtva teritor cu următoarele comune: Verciorova cu 129 case și 885 locuitori, Valma cu 113 case și 511 locuitori, Ilovița cu 186 case și 812 loc., Moisești cu 91 case și 309 loc., Podeni cu 266 case și 970 loc., Negruța cu 127 case și 467 loc. și Guravăii cu 107 case și 658 locuitori. Laolaltă deci 4612 locuitori, cari sunt toți de legea noastră dreptmăritoare creștină. E numai firesc, că aceștia se vor incorpora la eparhia noastră a Caransebeșului.

Târgul de țară al Timișorii va fi în 30 și 31 Maiu st. n.

Carte bună. Împreună-lucrătorul nostru *Iosif Velcean*, neîntrecutul măestru dirigent al vestitului cor din Recița, de prezent șergent-major la armată a scos de sub tipar un volum de poezii: **Dor și Jale.** Din cele 21 de poezii, se desprinde dragostea nefermărită ce o nutrește în sufletul său domnul Velcean față de plugarul român și ostașul viteaz al neamului nostru. O recomandăm cu toată căldură cetitorilor noștri, pe cari îi rugăm să o și răspândească între cunoscuții lor. Se poate comanda și prin Librăria diecezană din Caransebeș, trimițând prețul de 2 Cor. și porto poștal.

Spre știre. Frumoasa povestire a prietenului nostru Ilie Marin: „Nașu-meu, Pintilie, și „carul ăi de foc“, — a cărei publicare am început-o în numărul trecut, o continuăm în numărul proxim. Vestea morții marelui Coșbuc ne-a impus datorința, ca foia noastră de astăzi să-o împodobim cu două dintre cele mai frumoase poezii ale poetului dispărut.

ECONOMIE

O însoțire pentru valorizarea fructelor

În părțile muntoase ale Bănățului, în lipsa pământului arător productiv, economii noștri se ocupă îndeosebi cu creșterea vitelor și cu pomăritul. Ți-se umple inima de bucurie, când vezi primăvara învrâstându-se colinele și poienile de cele mai alese soiuri de vite, sau când privești la o pruniște de câteva jughere, în care prunii bine îngrijiți se înșirue în rânduri potrivite.

Moșiile de pruni au fost baza traiului țărănostru din acest aret. Ducea câte o trăsură de prune la pustă și o aducea încărcată cu cucuruz, câștigându-și astfel mălaiul de toate zilele pe seama copilașilor săi. Restul de prune îl ferbea cu căzanul său propriu, iar cu prețul rachiuului vândut își împăca porția (darea). Îi mai rămăneau și câțiva crețari în șerpar pentru zile negre. Și era îndestulare și dealurile și văile răsuna de cântecul frumoasei noastre doine.

A venit însă războiul și cu el și anul 1916, care ne-a adus noua lege de spirt. Căzanele mici au fost înlocuite cu centralele pentru fierul rachiuului. Țărănimea a cerut schimbarea legii, interesele mai înalte de stat însă nu admit deocamdată schimbarea și astfel economii noș-

tri încep să-și neglige prunii. Nu-i sapă, nu-i curățesc, nu-i proptesc, nu-i gunoesc; pe cei uscați nu-i înlocuiesc, iar despre plantare de pomi noi nici vorbă nu mai este. Rezultatul apatiei, înstăpânită în sufletul țărănostru natural, are urmări.

Urmărilor acestora le putem pune stavilă, dacă arătăm calea dreaptă, pe care mergând putem valoriza tot mai bine fructele pomilor noștri roditori. Calea aceasta ne duce în mod firesc la ideea întemeierii unei *însoțiri economice* puternice, cu un capital cât se poate de însemnat. Menirea acestei însoțiri, să fie valorizarea rațională a fructelor ce le produce din belșug Bănățul. La ce preț și la ce trecere au ajuns astăzi fructele în general, apoi poamele uscate, lictarul, marmelada de prune, cireșe, vișene, mere, pere, ș. a. numai acela știe, care s'a abătut în timpul din urmă în orașele mai mari. Însoțirea și-ar procura uscătoarele, căzanele de preparare ale lictarului și alte unelte trebuincioase, cari apoi s'ar putea transporta pe rând în mai multe comune. Economii noștri, membri ai acestei însoțiri, le-ar folosi așa zicând gratuit. Însoțirea ar avea o centrală și mai multe filiale, după cum ar cere trebuința. Centrala ar fi să fie în Caransebeș, care este centrul unui ținut bogat de moșii.

Rezultatul e clar ca lumina soarelui. Ajungând economii noștri fără mult chin la câștigul de mai înainte al prunelor, din care să-și poată acoperi lipsurile traiului, vor da din nou avânt pomăritului. Prețul de acum al poamelor nu va scădea. O seamă de lucrători si-ar agonisi pâinea de toate zilele în lucrătoarele însoțirii. Însoțirea s'ar ocupa și cu liferarea fructelor în interiorul țării și în străinătate, precum și cu procurarea diferitelor soiuri nobile de pomi, pe cari i-ar împărți între membri săi.

Fiecare econom are astăzi mai multe parrale, ca oricând altă dată. Plasându-și capitalul, în mare parte mort, într'o astfel de însoțire, folosește țării, folosește neamului, și își folosește și sie-însuși. „Unde-i unul nu-i putere, unde-s doi puterea crește“.

Public aceste șire cu rugămintea, ca cei cu pricepere în ale economiei să cumpănească această chestiune actuală și importantă și apoi să-și spună cuvântul cu aceeași dragoste pentru înaintarea stării noastre economice, cu care mi-l-am spus eu.

Nicolae Cornean

Noul ajutor de război

VIII. cât are să țină ajutorarea? Schimbări în suma ajutorului.

(Continuare)

Dacă vre-o familie în cusul celor 6 luni pomenite mai sus se împărtășește de întreținere militară statornică (penzie, adause de creștere etc.) și suma acesteia e tot așa de mare ca suma ajutorului de război, ori trece peste această sumă, ajutorul de război trebuie oprit în întregime, și anume cu sfârșitul acelei luni, în care s'a pus în curgere întreținerea militară.

Îar întru cât suma de pe o lună a întinerii militare e mai mică decât ajutorul război, familia va primi în ajutorul de război atâta cât rămâne, dacă se detrage suma întinerii din suma ajutorului de război.

Pe lângă cazurile înșirate, ajutorul de război se mai oprește ori i-se schimbă suma și atunci când se schimbă împrejurările de avere ori câștig ale familiei și această schimbare înrește asupra susținerii ei; apoi când vre membru al familiei în chip volnic se ferde de lucru.

Oprirea ajutorului ori schimbarea sumei lui o face protopretorele pe baza propunerii comisiei de opinie.

Hotărîrea de oprire a ajutorului în întregime se poate aplica numai cu sfârșitul acelei luni, care urmează datului, în care s'a adus la îndeplinire.

Despre oprirea ori schimbarea sumei ajutorului notarul comunal e dator să încunoștăze numai decît familiile, pe cari le privește și anume: pe acele familii, al căror ajutor oprit în întregime, le încunoștătează în scris, arătând pe scurt motivele de oprire; schimbările făcute în suma ajutorului le aduce la cunoștință prin însemnările făcute pe coala de plătire.

Fiecare familie e datoare să-și predeie adevăratătorităților coala de plătire, în cazul când i se oprește ajutorul.

IX. Schimbările de domiciliu (strămutările).

Dacă familia împărtășită cu ajutor de război se mută dintr'un sat în altul (își schimbă domiciliul), e datoare a aduce această împrejurare la cunoștința notarului comunal. În cazul acestuia notarul înseamnă pe dosul coalei de plătire, unde se mută familia și termenul de câștigare să i-se plătească ajutorul, dând îndărăt coala celui îndreptățit la ridicarea ajutorului. În muna nouă notarul e dator să grijască, ca ajutorul să se plătească dela datul însemnat pe coala de plătire.

Acea împrejurare, că vre-o familie se mută din sat în oraș ori din oraș în sat, nu înrește întru nimic asupra sumei ajutorului; această sumă rămâne neschimbată.

Calendarul săptămânii

Maiu

Florar

Zilele săptămânii	Datul	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul Iulian (vechiu)
Joi	10	Sf. apostol Simeon Zilotul (80).
Vineri	11	Sf. mucenic Mochie (288).
Sâmb.	12	Sf. Epifanie arhip. Chiprului (403).
Dum.	13	Duminica slăbănogului.
Luni	14	Sf. mucenic Izidor (250).
Mărți	15	C. p. Pahomie (350).
Merc.	16	† Injumătățirea praznicului.

Izvor de câștig rentabil

În fabrica de muniții din Recița **Resiczabánya** se primesc la lucru femei și fete în etate de cel puțin 12 ani.

A se adresa biroului fabricii. 3—

3500 năplazi de frasin uscați || **CHEAG** veritabil pentru închegat laptele la **PETRU LEPA** comerciant în **CARANSEBES**